

правят нови преписи или съставят нови сборници, като използват материали от по-стари ръкописи. През този период се формира румънският литературен език.

Вторият период в българо-румънските културни отношения обхваща епохата на възраждането на българския народ — 1762-1877 год. Този процес у българите — по познати причини — закъснява с няколко века в сравнение с ренесанса в страните от Западна Европа. Под български ренесанс трябва да се разбира процесът на социално-икономическото преобразование, който настъпва в страната към края на XVIII и първата половина на XIX век и който процес обхваща по съдържание освобождението на страната от оковите на турския феодализъм, а по форма — борбата за национално културно и пр. освобождение на българския народ, тънещ под игото на турските султани, паши и бейове, както и под духовното иго на гръцкото духовенство¹.

Факторите на българското възраждане се коренят в икономическите и социал-политически условия на историческия момент. От голямо значение са обаче и външните влияния, които идват от страна на съседните народи — гърци, сърби, албанци, турци или от по-далечни — руси, французи, германци, англичани². Българските буржоазни историци и литературни критици не виждаха никакво румънско влияние в периода на зараждането и развитието на българското възраждане. Културните отношения между българи и румъни през този период остават и до днес все още недостатъчно проучени, а множеството данни — несистематизирани и необобщени.

През онези години Румъния е «света и благословена»³ земя, «света държава»⁴ за българите, втора родина, която единствена от всички съседни страни така широко е разтворила вратите си за българската емиграция и, с малко изключения, им е давала възможност да развиват широка културна и политическа дейност. Елена Ефтимпу в една своя статия⁵ казва: «Може би една от най-хубавите страници от българската история е онази на националното осъзнаване, последвано след това от революционното (движение). Това е епоха, когато духовете се вълнуват за осъществяване на българската независимост... Това е времето на най-хубавата българо-румънска дружба...».

През епохата на възраждането Румъния и румънската култура оказват на свой ред силно влияние върху развитието на българската култура въобще. Макар и зависими румънските княжества имат възможност да се развиват далеч по-свободно, отколкото поробена България. Зависимостта им от Портата в края на XVIII и началото на XIX век се състои само в плащането на данък и признаването на владетелите.

¹ Вж. Ж. НАТАН, *Българско възраждане*, София, 1948, стр. 23.

² Проф. ИВ. ШИШМАНОВ, *Увод в историята на българското възраждане, в 1000 години България, 927—1927*, София, 1930, стр. 295—315.

³ ЗАХАРИ СТОЯНОВ, *Записки по българските въстания*, София, 1949, стр. 200.

⁴ ЛЮБЕН КАРАВЕЛОВ, *Избрани произведения*, София, 1955, т.3, стр. 248.

⁵ *Bulgarii și noi*, «Graiul Romînesc», București, 1933, nr. 5—6, стр. 51.